No. 107. 1843.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD.

DINGSDAG 5 SEPTEMBER.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 1sten September.

De ministeriële bladen houden nog niets officieels aangaande de vermoedelijke komst der koningin van Engeland, die volgens de geruchten morgen te Treport zou aankomen. Naar men zegt, zal het berigt harer overkomst door middel van den telegraaf naar Parijs worden overgebragt en zullen de ministeriële avondbladen vroeger dan naar gewoonte uitkomen om hunnen lezers nog daarvan mededeeling te doen.

De heer *Guizot* is gisteren naar het kasteel Eu vertrokken, om bij de komst der doorluchtige gasten tegenwoordig te zijn. Zoodra de britsche flotille, begeleid door de fransche schepen *Pluton* en *Napoleon*, in 't gezigt der haven van Treport zal gekomen zijn, zal het sein daarvan worden overgemaakt en de geheele koninklijke familie het kasteel Eu verlaten om bij de ontscheping tegenwoordig te zijn.

Naar men zegt heeft de kommandant der nationale garde van Parijs, de generaal *Jacqueminot*, de officieren der verschillende legioenen bijeengeroepen, om hen op de mogelijkheid der overkomst van koningin *Victoria* voor te bereiden en dat er dan welligt, naar 's konings verlangen, eene groote wapenschouwing zal gehouden worden.

— De heer *Calderon de la Barca* is voor eenige dagen van Parijs naar Madrid vertrokken met depeches van de koningin *Maria Christina* voor hare dochter *Isabella*.

— Uit Madrid schrijft men van den 26sten Augustus het volgende:

» Men spreekt reeds van de omverwerping van het ministerie *Lopez*, en zie hier de namen dergenen die gezegd worden hetzelve te zullen vervangen, de heer *Cortina*, president van de voormalige cortes als president van den raad; de heer *Olozaga*, minister van buitenlandsche zaken; de heer *Casa Iruga*, minister van financien; de generaal *Aspiroz*, minister van oorlog; de admiraal *Pruin de Riveras*, minister van marine; de heer *Orto Zuniga*, minister van justitie.

» De radikale partij, vereenigd met de aanhangers van den infant don *Francisco*, tracht zich de meerderheid bij de aanstaande verkiezingen te verschaffen; haar oogmerk is een regentschap te benoemen, dat bestaan zou uit den infant als president, den heer *Arguelles* en den generaal *Evarite San Miguel*. Dit regentschap zou dat van den generaal *Espartero* vervangen, in afwachting van het huwelijk der koningin met den hertog van Cadix, of welligt tot op de vorming eene republikeinsche federatie der provinciën, waarnaar de geëxalteerden streven."

— Er werd voorts te Madrid verzekerd, dat het voorloopig bewind aan *Espartero* zou hebben doen voorstellen, hem al zijne titels te doen behouden en eene jaarwedde van 400,000 realen toe te staan, mits hij zelf van zijne waardigheid als Regent afstand zou doen. Dit berigt verdient echter bevestiging.

— Uit Barcelona schrijft men van den 26sten:

» De rust is hier slechts schijnbaar, in weerwil van al de concessiën aan de geëxalteerde partij gedaan; het 3de vrijbataillon der provincie, den 23sten van Seu d'Urgel gekomen, is voor de centrale junta. Men wil ook dat de 8 bataillons van *Ameller* eveneens gezind zijn, en dat *Prim* zich bedriegen zou, wanneer hij op derzelver bijstand rekende om de bevolking in toom te houden.

» De generaal *Moreno de la Penas* bevindt zich steeds aan boord van de *Meleagre*; de heer *Sante Maria* heeft de functiën van politieken chef niet willen aannemen.

» De generaal *Arbuthnot*, ontevreden met zijne betrekking te Barcelona, waar hij vermeent slechts geplaatst te zijn bij gebrek van iemand anders, heeft om zijn ontslag gevraagd; inmiddels blijft hij eene kloeke houding bewaren. Hij is meester van de citadel, zoodat hij van daar, alsmede van het fort Montjuich, aangezien de stadsmuren geslecht zijn, de opstandelingen zou kunnen tot reden brengen, indien zij andermaal de rust in de stad op eene ernstige wijs mogten bedreigen.

» De beide bladen *el Constitucional* en *Union* blijven steeds door hunne democratische vertoogen de gemoederen in gisting houden en de vergedreven gevoelens van vrijheid en gelijkheid prediken."

Van den 2den September. — De britsche gezant, lord *Cowley* heeft gisteren eene depeche van lord *Aberdeen* ontvangen, waarin hem de aanstaande komst van koningin *Victoria* te Treport wordt gemeld. Van de reis naar Parijs wordt echter niet gesproken. Heden morgen is lord *Cowley* naar Eu vertrokken om de koningin bij hare ontscheping te ontvangen.

Alhier in de hoofdstad worden groote toebereidselen gemaakt om de britsche koningin, zoo zij herwaarts mogt komen, op eene waardige wijs te ontvangen. Aan de werklieden wordt een verhoogd dagloon gegeven om hunnen ijver aan te moedigen. Vooral wordt er druk gearbeid in het Palais Royal, waar men de koningin wil doen verblijven, en er alles met groote pracht nieuw gemeubileerd. Ook op het stadhuis worden veel toebereidselen gemaakt voor het bal, dat aldaar welligt zal gegeven worden. Alles zegt men moet woensdag in gereedheid zijn.

Ook te Versailles maakt men toebereidselen; meer dan twintig rijtuigen met goederen zijn in den loop van gisteren daarheen gereden.

Gisteren avond was de weg van Parijs naar het kasteel Eu als bezaaid met koeriers ieder oogenblik van daar komende, met postpaarden om de verschillende poststations te versterken en met allerlei soorten van rijtuigen in allerijl naar Parijs komende; het laatste was insgelijks het geval op de andere wegen van de hoofdstad.

In bijzondere tijdingen uit Eu wordt gemeld dat de ophanden zijnde komst der engelsche vorstin aldaar en in den omtrek alles in beweging heeft gebragt. De hotels kunnen het getal reizigers niet bevatten, en de huurprijs van woningen en verblijven alsmede van alle levensbehoeften is schier verdubbeld. De meeste kamers zijn verhuurd aan leden van het hof, daar men de appartementen op het kasteel voor de koningin *Victoria* en haar gevolg wil laten. Schoon het kasteel 150 bedden heeft, rekent men dit niet genoegzaam, zoodat de koning bevolen heeft negen houten barakken op te slaan, die ingerigt zullen worden om ieder 15 personen huisvesting te verleenen.

Eenige troepen van de onderscheidene wapenen zullen van de nabijgelegene plaatsen onder anderen van Havre naar Eu komen om er gedurende het vorstelijk bezoek dienst te doen.

Te Havre wilde men weten dat het koninklijk britsch jagt, de *Victoria en Albert*, den 2den op de kust van Frankrijk gewacht werd.

— De hertog *van Montpensier* is eergisteren avond te Parijs gekomen en onverwijld naar het kasteel Eu vertrokken.

— De berigten uit Spanje houden voor het oogenblik niets belangrijks. In tijdingen uit Madrid van den 27sten wordt gezegd dat de aanhangers van *Espartero*, de Ayacuchos, zich nog niet met die van den infant don *Francisco da Paula* hadden kunnen verstaan, hetgeen de kracht uitmaakte van de partij die tegenwoordig aan het bestuur was. Gezegde infant had zich met zijne familie voor eenigen tijd naar Caramonchel op korten afstand van de hoofdstad begeven. Zijne vrienden in Arragon gaven zich moeite om hem tot senateur te doen benoemen. — Het gouvernement heeft eenige personen van de hoofdstad verwijderd, wier tegenwoordigheid hetzelve in de tegenwoordige oogenblikken gevaarlijk scheen; onder dat getal behooren de heeren *San Miguel*, *Capas*, *Almadovar*, *Vera*, *Rodil*, *Lujon*.

— De heer *Decazes* had in handen van den minister *ad interim* voor de buitenlandsche zaken zijne geloofsbrieven als fransch zaakgelastigde overhandigd. — De britsche gezant, lord *Aston*, zou in de eerste dagen van September vertrekken. Men wilde te Madrid weten, dat zoodra de generaal *Espartero* ontwaren zou dat hij van Engeland geene daadwerkelijke ondersteuning te hopen had, hij zich in Zwitserland zou vestigen.

— Ter beurze van heden (2 September) waren genoteerd: 5 pCt. 123,25; 3 pCt. 82,10; Nap. r. 107,50; Rom. L. 105⅞.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 1sten September.

Men wil hier weten, dat de jongste reis des Konings van Hannover naar Engeland onder anderen ook ten doel heeft gehad, om de nog hangende vraagpunten, betreffende de troonopvolging, met de agnaten van het koninklijke Huis te vereffenen, en dat dit doel volkomen bereikt is. Deze zaak zou nu, overeenkomstig het verlangen van Z. M. en geheel ter gunste van de erfopvolging van den kroonprins, geregeld zijn. Daarentegen zou Z. M. de voor Engeland geruststellende verzekering hebben gegeven, dat men thans in Hannover minder dan ooit op eene aansluiting van dit Rijk aan de duitsche Tolvereeniging bedacht is. — De geruchten, die onlangs in Duitschland verspreid zijn omtrent het hervatten van onderhandelingen over die aansluiting, zijn dan ook geenszins bevestigd geworden; en men verneemt thans uit Brunswijk, dat dezer dagen aldaar een hannoversch beambte is doorgereisd, zich naar Berlijn begevende, om de bestaande overeenkomsten tusschen Hannover en de Tolvereeniging, betreffende het grensverkeer en andere dergelijke punten, te vernieuwen.

— In den nacht van 28 op den 29sten stiet de van Ments herwaarts gestoomde boot bij de Main-invaart tegen een houtvlot, en bekwam een zoo groot lek, dat zij oogenblikkelijk zonk, en de reizigers ter naauwernood hun leven op het vlot redden konden. De nacht was stormachtig en er woedde een zwaar donderweêr. De bliksem sloeg in het nabij gelegene Rödelheim, waardoor eene schuur met aanzienlijken graanvoorraad vernietigd werd.

— Zoo als uit Beijeren, van den 26 der vorige maand, gemeld wordt, zou het Beijersche hof de Oostenrijksche regering uitgenoodigd hebben, als bemiddelares tusschen Griekenland en de hetzelve beschermende Mogendheden op te treden, en zou Oostenrijk zich daartoe bereid hebben verklaard. Verder zouden met een voornaam bankiershuis onderhandelingen aangeknoopt zijn om, door eene kleine onder goede waarborgen te openen leening, het Grieksche kabinet eenige verligting te verschaffen.

— In het half officiële Oostenrijksche dagblad leest men:

» Ingevolge berigten uit Belgrado, zijn *Wucsitsch* en *Petroniewitsch* in den morgen van den 19 Augustus, nadat zij reeds eenige dagen te voren het grootste gedeelte hunner bezittingen met een schip weggezonden hadden, evenzeer op *de Donau* met hunne familie naar hunne aanstaande verblijfplaats, Widdin, vertrokken. Zij zijn door een' ambtenaar der Porte vergezeld geworden, die, zoodra zij de Servische grenzen zullen overgetrokken zijn, daarvan het berigt naar Konstantinopel moet overbrengen, opdat onmiddellijk de uitvaardiging plaats hebbe van den firman, waarbij de nieuwe Vorst in zijne waardigheid bevestigd wordt.”

— Een door de Augsburger *Allgemeine Zeitung* medegedeeld schrijven uit Chur in Zwitserland van 25 Augustus, behelst het volgende omtrent de reeds voor eenige dagen vermelde onrustige bewegingen in de Pauselijke legatiën: » Volgens zeer geloofwaardige bijzondere berigten uit Bologna van 19 Augustus is eindelijk eene zamenzwering uitgebarsten, die in geheel Middel- en Beneden-Italië hare vertakkingen heeft. Hier ter plaatse [te Bologna] zijn echter de bewegingen, die aanvankelijk van een staatkundigen aard waren, in gemeene struikrooverij ontaard. Omstreeks 5 of 600 wel gewapende en van kruid en lood ruim voorziene personen, meest staatkundige vlugtelingen en smokkelaars, zijn, nadat hun aanslag om Bologna te overrompelen ontdekt en verijdeld was, naar het gebergte bij Savigno en Bazzano teruggetrokken. De oorspronkelijke aanvoerders, onder welke men den jongen markies *Tanara*, den jongen graaf *Zambeccari* en een gewezen Piemonteschen officier noemt, zijn gevlugt. Thans moeten een zekere *Lambertini* van Bologna, twee gebroeders *Munatori* van Bazzano, en een gewezen gendarme aan het hoofd der bandieten staan. Een kapitein der gendarmerie, die hen met eene afdeeling gendarmes en vrijwilligers vervolgde, werd te Savigno met verscheiden zijner manschappen vermoord. De kas der regering, op welke men het insgelijks gemunt had, was in het paleis van den kardinaal overgebragt, alwaar ook de bevelhebber van het tweede Zwitsersche regement, graaf *von Salis*, zijn hoofdkwartier houdt. Voor het paleis zijn twee kanonnen geplaatst, en houdt eene kompagnie grenadiers de wacht. Den 15den en 16den werden drie kompagniën en den 18den een detachement van 40 man van het eerste regement Zwitsers tegen de opstandelingen uitgezonden. Die troepen staan bij Vergatto, terwijl eene afdeeling Pauselijk krijgsvolk bij Bazzano heeft post gevat.”

Een berigt van de Italiaansche grenzen van 22 Augustus meldt omtrent deze bewegingen, waarvan de Italiaansche dagbladen nog geenerlei gewag maken, het volgende: » Tot ons leedwezen bevestigt het zich niet, dat de onlusten in de Pauselijke legatiën gestild zijn; veeleer verneemt men, dat de oproerlingen de stad Bologna slechts verlaten hebben, om te ongestoorder hunne misdadige ondernemingen voort te zetten. Eene bende van dit gespuis, hetwelk zeer goed gewapend is, heeft den 16den dezer eene tegen haar afgezondene afdeeling troepen met verlies teruggeslagen; de kapitein, die deze laatste aanvoerde, werd gevangen genomen en met eenige zijner manschappen, die hetzelfde lot gehad hadden, doodgeschoten. Sedert heeft de bende, die — hoezeer niet te miskennen is dat staatkundige oogmerken haar het aanzijn hebben gegeven — thans niets dan roof en plundering op het oog schijnt te hebben, zich meer naar den kant van het gebergte van Medona begeven, terwijl uit Bologna drie compagniën afgezonden zijn om haar te vervolgen. Men ziet met gespannen verwachting nieuwe berigten te gemoet, te meer daar er geruchten van een algemeenen opstand in Italië worden in omloop gebragt.”

— Men heeft over Egypte berigten uit Syrië tot den 3 Aug. Jerusalem heeft veel door de oprigting van de Engelsche, Fransche, Russische en Sardinische Consulaten in levendigheid gewonnen. Intusschen zien de fanatieke inwoners met weêrzin de toeneming der Europeanen, en bij iedere gelegenheid geven zij hiervan bewijzen. De bouw der Protestantsche kerk gaat niet veel voort, omdat de Muzelmannen alle mogelijke hindernissen in den weg leggen. Kortelings werd een Engelsche geneesheer door de Turksche soldaten beleedigd; eene Engelsche stoomboot met een Turkschen overste aan boord is van Beyrut vertrokken, om genoegdoening te vorderen. De Fransche Consul had de Fransche vlag op den muur van Jeruzalem geplaatst, hierover was het volk vertoornd, verscheurde den 26 Julij de vlag en viel het Consulaat-gebouw aan. De Turksche wacht moest den Consul voor verderen aanval beschermen. De Scheiks der Druzen, die sedert langen tijd in hechtenis zaten, zijn in vrijheid gesteld, behalve *Addelmech*, die te Damaskus wordt gevangen gehouden, doch door den Engelschen Consul wordt gereclameerd. Tusschen de Scheiks der Maroniten heerscht oneenigheid gelijk uit de volgende gebeurtenis blijkt: een Scheik, een bloedverwant van den maronitischen patriarch, heeft te Gusé, bij het uitgaan der kerk, een' anderen maronitischen Scheik, uit de familie *Dahadan* vermoord. Deze daad heeft veel opziens verwekt.

— De wetenschappelijke expeditie, onder de leiding van Prof. *Lepsius*, heeft in Egypte de overblijfselen van den beroemden doolhof wedergevonden, die ongeveer 2100 jaren voor het begin onzer tijdrekening door den Egyptischen Koning *Moeris* gesticht is. De ruïnen beantwoorden aan de beschrijvingen der Ouden. Honderden vertrekken, kamertjes en gangen, gedeeltelijk nog met hunne zolderingen, drempeltjes en nissen met overblijfselen van zuilen en muurbekleedingen zijn ontdekt. Volgens die berigten der Ouden waren er drieduizend vertrekken onder en boven den grond, en dit getal is, naar de overblijfselen te oordeelen, niet overdreven.

ENGELAND.

LONDEN, den 1sten September.

Men twijfelt hier niet meer, of H. M. en Prins *Albert* zullen op hunnen zeetogt ook in Frankrijk aan wal stappen, om aan Koning *Lodewijk Philips* te Eu een bezoek te brengen. Genoegzaam geheel het kasteel zal ter beschikking van Hare Maj. en haar gevolg gesteld worden. Men rekent, dat er wel 15,000 menschen in genoemde plaats zullen zamenvloeijen. De huurprijzen van alle vertrekken zijn dan ook ongemeen gestegen. Men rekende dat H. M. vier of vijf dagen te Eu [illegible]

Z. M. de Koning der Franschen draagt, tot in de kleinste bijzonderheden, zorg voor de luisterrijke ontvangst van de Koningin en haar gevolg. Er zullen drie groote hofpartijen plaats hebben. De tegenwoordigheid van drie of vier Koninginnen, van Prins *Albert*, van den Koning der Franschen, van *Soult*, *Aberdeen*, *Guizot* en vele andere der voornaamste staatsleden en krijgsoversten van Europa zullen dit bezoek tot eene der gedenkwaardigste gebeurtenissen van onzen tijd maken.

— Gelijk men kon verwachten, is de heer *O'Connell*, op het ontvangen van de jongste aanspraak, tot sluiting van het Parlement, daartegen te velde getrokken; doch op eenen nog woedender toon, dan men zou vermoed hebben. Hij heeft die aanspraak genoemd » een voortbrengsel van de uiterste onbeschaamdheid en domheid, » hetwelk deed blijken, hoe zeer de Tories thans H. M. in hunne magt hadden. Hij wenschte H. M. van de ellendelingen, die haar omgaven, te bevrijden. Hij zou voor de vrijheid van zijn Vaderland blijven kampen, en steeds zou zijne leus zijn: *Gehechtheid aan de Koningin, en verbreking van de Unie!*

— De gemeenteraad van Londen heeft den 1sten September eene vergadering gehouden, waarin, na langdurige beraadslagingen besloten is, om, uit naam van dien raad, den regent *Espartero* te verwelkomen, en hem te kennen te geven, dat hij, » die zijne groote talenten en beste krachten aan het heil der natie, door welke hij thans verbannen is, had toegewijd,” door alle klassen van ingezetenen in Engeland met eerbied en medegevoel zal worden ontvangen.

— Gisteren stonden de 3 pCt. gec. 95; Nederl. 2½ pCt. 52¾, de 5 pCt. 101⅛; Columbia 24¾; Mexico 5 pCt. 37¾; Portugal 44; Spanje 5 pCt. 19⅛; Brazilie 79.

BELGIE.

BRUSSEL, den [illegible] September.

Aanstaanden Dingsdag wordt Z. M. van zijn uitstap naar Wiesbaden op Laeken terugverwacht; Z. M. zal zich, naar men verneemt,

niet naar Frankrijk begeven, om bij het bezoek van koningin *Victoria* tegenwoordig te zijn.

Uit Antwerpen schrijft men, dat de koning aanstaanden Vrijdag den 8sten aldaar gewacht wordt, om er de tentoonstelling van schilderijen te bezigtigen.

— Heden morgen is te Antwerpen van Londen aangekomen de koning van Hannover; des middags is hij met een speciaal konvooi over den spoorweg naar Luik en vervolgens naar Keulen vertrokken.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 4den September.

Heden wordt alhier op de gebruikelijke wijs gevierd de derde verjaardag van Z. K. H. Prins *Willem Alexander Frederik Hendrik*, Erfprins der Nederlanden.

— Bij besluit van 31 Augustus jl., n°. 72, heeft Zijne Majesteit autorisatie verleend tot het oprigten eener *Maatschappij tot bevordering en aanmoediging van den landbouw en de veeteelt in de provincie Zeeland*, met goedkeuring tevens der voor die maatschappij ontworpen statuten.

Bij besluit van 31 Augustus jl., n°. 60, heeft Zijne Majesteit goedgekeurd een plan van verdeeling der Marke van Daarle, gemeente Hellendoorn.

— Uit Groningen wordt onder dagteekening van den 31sten Augustus gemeld:

» Heden hebben zich tot eenen vriendschappelijken maaltijd vereenigd eenige nog in leven zijnde leden van de grenadier- en fuselier compagniën der gewapende burgermagt, welke op den 31sten Augustus van het jaar 1799 naar Noord-Holland, onder het commando van den kapitein *H. Scholtens*, zijn uitgetrokken, om mede te werken tot de verdediging van het vaderland, toen door de landing der Engelschen en Russen bedreigd. De genoemde kapitein is de eenige officier, die van deze compagniën nog in leven is, en slechts weinige deelgenooten in dien krijgstogt hebben tot deze bijeenkomst kunnen opkomen, welke ter herinnering aan deze voor hen gedenkwaardige gebeurtenis gehouden, en in onderling genoegen door de bejaarde dischgenooten bijgewoond werd."

— De Regering heeft thans geantwoord op de bedenkingen, welke in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gemaakt zijn, ten aanzien van het ontwerp van wet tot regeling van uitgaven ten laste van het speciaal fonds der gevangenissen. In die antwoorden wordt onder anderen gezegd:

» De Regering wenscht, dat uit de tegenwoordige, geheel op zich zelve staande voordragt geenszins worde afgeleid, dat de regeling van andere speciale fondsen onbepaald zoo zijn uitgesteld.

» Integendeel bestaat het voornemen, om het ontwerp der onderscheidene Rijks-fondsen, waaromtrent wettelijke bepalingen gevorderd worden, opvolgende geheel te behandelen en te regelen.

» Onverminderd intusschen de verdere maatregelen, te dien aanzien te nemen, bestond er eene bijzondere aanleiding, om de aangelegenheden van het speciaal fonds der gevangenissen thans dadelijk, bij eene geheel op zich zelve staande voordragt, wettelijk af te doen, vermits dat fonds bereids werkelijk is opgeheven, uit krachte van het Koninklijk besluit van den 18 Junij 1841, n°. 10."

— Bij deze antwoorden is gevoegd een afschrift van het besluit van Z. M. van 18 Junij 1842, houdende de volgende bepalingen:

Art. 1. Het speciaal fonds voor de dienst der gevangenissen, daargesteld bij Koninklijk besluit van den 20 Mei 1825, n°. 113, zal met den afloop van het dienstjaar 1841 ophouden te bestaan, en wordt mitsdien bij deze met dat tijdstip geheel opgeheven.

Art. 2. Ten einde voor het vervolg de dienst van den arbeid in de Rijksgevangenissen te verzekeren, zullen de kosten deswege voortaan als gewone uitgaven van den Staat te beschouwen zijn, en die kosten dienvolgens aanvankelijk met die dienst van den jare 1842, en vervolgens, in de algemeene staatsbegrooting van uitgaven worden opgenomen en aangewezen.

Art. 3. Gelijkertijd zal, te rekenen van hetzelfde tijdstip, in de staatsbegrooting van ontvangsten onder de *middelen tot dekking der uitgaven*, worden uitgetrokken het geldelijk bedrag, zoo van de presumtive opbrengst van opgemelden arbeid, als van de verdere onderscheidene baten en opkomsten, thans van het speciaal fonds toevloeijende.

Art. 4. Onverminderd de bepalingen, in de vorige artikelen vervat, worden, bij het besluit van den 20 Mei 1825, n°. 113, en bij het nader besluit van den 18 November 1827, n°. 34, gegeven, nopens het opmaken en inzenden van jaarlijksche rekeningen, ten einde de kosten en de opbrengst van den arbeid in de Rijksgevangenissen te doen kennen; zullende mitsdien op de bepaalde tijdstippen zoodanige rekening, uitsluitend den arbeid betreffende, over elk dienstjaar afzonderlijk door de zorg van het departement van binnenlandsche zaken worden opgemaakt en aan onzen Minister van Financien, mitsgaders aan de Algemeene Rekenkamer, ter kennisgeving worden ingezonden.

Nog is bij de antwoorden gevoegd een gewijzigd ontwerp van wet, tot regeling van de uitgaven ten laste van het speciaal fonds der gevangenissen.

Dat ontwerp houdt de volgende bepalingen in:

Art. 1. Tot verevening van de uitgaven, over de diensten van 1840 en 1841 ten laste van het speciaal fonds der gevangenissen gedaan, of nog te doen, worden vastgesteld de volgende sommen:

a. Wegens uitgaven, den arbeid der gevangenen betreffende, als grondstoffen, arbeidsloonen, bereidingsmiddelen en dergelijken over 1841. . . . . ƒ 15,939.47

b. Wegens percentswijze belooning of gratificatiën der beambten, ter zake van gezegden arbeid:

over 1840. . . . . . . ƒ 224,30
over 1841. . . . . . . – 3328,73

3553.03

c. Wegens gedane werken van herstelling en verbetering van gevangenissen, over 1841 . . . . . . ƒ 9700,00

d. Wegens dagelijksch onderhoud en kleine herstellingen der strafgevangenissen en van het mobilair in dezelve, over 1841. . . . . – 2500.00

e. Wegens kleeding- en liggingstukken der gevangenen, over 1841 . . . . – 14,777.50

f. Wegens gratificatiën aan beambten der gevangenissen, tot belooning van bijzondere pligtsbetrachting en tot verdere aanmoediging verleend, over 1841 . . . – 1695.00

Totaal . . . ƒ 48,165.00

Art. 2. De uitgaven, in het voorgaande artikel vermeld, zullen worden bestreden uit het batig saldo van ƒ 151,093.05½, hetwelk het speciaal fonds der gevangenissen op ultimo December 1841 opleverde.

Art. 3. Na de verevening dier uitgaven, zal de finale afsluiting van het fonds tot stand worden gebragt, en de sommen, die alsdan zullen blijken daarop nog over te schieten, in 's Rijks schatkist gestort en als toevallige bate verantwoord worden.

— In de Utrechtsche Courant leest men:

» Wij vernemen, dat de Heeren leden van de Nederlandsche en Belgische Commissie, welke hunne werkzaamheden in de beste verstandhouding geëindigd hebben, voor hun vertrek van hier, een vriendschappelijk afscheids-diner zullen houden.

» Wij hebben weder verscheidene berigten nopens brand, door het broeijen van het hooi veroorzaakt. Mogen de landlieden halstarrig hun hooi door onachtzaamheid laten verbranden? Het is hun eigen goed! zal men antwoorden. Doch brengen zij de naburige woningen en soms geheele dorpen niet in gevaar? Moet de Regering of de Justitie hiervoor waken of maatregelen nemen? Vrijdag morgen (1 Sept.) is een hooiberg te Nieuwerbrug, tusschen Woerden en Bodegraven, behoorende aan *van Elten*, door het broeijen van het hooi, afgebrand, als ook eene nevenstaande schuur. Te Farmsum (Groningen) zijn den 29 Aug. eene huizinge en schuur, met hooi, granen, enz., aan den landman *Tuaij* behoorende, een [illegible]. In den nacht van den [illegible] hooi, achter het huis van den landbouwer *T. Veenendaal*, te Druten (Gelderland), in brand; zulks zou de schromelijkste gevolgen voor de nevenstaande huizen hebben gehad, zoo niet 2 personen den brand bij tijds hadden gezien en spoedige hulp hadden gebragt. Een half uur na de ontdekking waren reeds 2 brandspuiten in werking, en had men het geluk, grootere ongelukken voor te komen.

» In den vroegen morgen van den 1 Sept. is binnen de gemeente Abcoude, bij den landman *I. Hesp*, brand ontstaan door het broeijen van het hooi. De hooiberg stond om 3½ ure geheel in vlam, en daar de boerderij slechts 3 voet van den berg gelegen en met riet bedekt is, vreesde men met reden voor dezelve. Alleen aan de spoedige hulp van de brandspuiten van Abcoude en Baambrugge heeft men het behoud van deze boerderij te danken."

— Uit Nijmegen schrijft men van den 1sten September:

» Vóór eenige jaren, werden te Hoenderlo onder Beekbergen eenige hutten op de aldaar aanwezige, uitgebreide heidegronden opgeslagen, welke van lieverlede in arbeiderswoningen veranderden. Deze nieuwe kolonie nam weldra zoodanig in bevolking toe, dat zij thans een honderdtal personen telt, die uit de voortbrengselen van den met noesten vlijt ontgonnen grond hun bestaan vinden. [illegible], werden door de ijverige zorgen van den Hoogwelgeb. heer *J. A. J.* baron *Sloet*, districts-commissaris van de Veluwe, en de liefderijke bemoeijingen van den Weleerwaarden heer *Heldring*, predikant te Hemmen, in het vorige jaar proeven genomen tot het graven van eenen waterput, waartoe Z. M. Koning *Willem Frederik* eenen geldelijken onderstand beschikbaar stelde. Aanvankelijk slaagden die proeven kwalijk; doch sedert zijn dezelve zoo wel gelukt, dat men op het dorre Hoenderlo thans eenen put heeft, waarin gewoonlijk 150 kubiek voet zuiver drinkwater gevonden wordt. De bron vloeit voorts zoo mild, dat men, na er onlangs tot eene proefneming 500 voet te hebben uitgepuf, nog 80 voet waters overhield, en spoedig weder tot de gewone hoeveelheid kwam. Dus doende, is gelukkiglijk in eene der noodwendigste levensbehoeften van de bedoelde heidebewoners voorzien.

Den 31sten Augustus is van de werf van den scheepsbouwmeester *Fop Smit*, onder nieuw Lekkerland, met het beste gevolg te water gelaten het stoomvaartuig, genaamd *de Kinderdijk*, bestemd om te dienen tot sleping der schepen van Brouwershaven naar Hellevoetsluis, uit en naar zee enz.; terwijl in den middag van dien dag bereids de stoomketels daarin zijn geplaatst geworden.

— Gedurende de maand Augustus zijn over den spoorweg van Amsterdam tot Voorschoten vervoerd, 59,395 reizigers, en is de opbrengst geweest ƒ 41,946.30½, zijnde nu het totaal bedrag, van 1 Januarij 309,632 reizigers en ƒ 219,624.01½.

Dezer dagen is aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal rondgedeeld het verslag nopens den staat der hooge, middelbare en lagere scholen in het Rijk, over 1841.

Dit verslag houdt, onder anderen, wat de hoogescholen aangaat, het volgende in:

Door heeren curatoren der onderscheidene hoogescholen worden in het algemeen de vlijt en het gedrag der studenten gedurende het jaar 1841 geroemd. Als een bewijs van den prijzenswaardigen geest, die onder de studenten te Groningen heerscht, wordt van daar gemeld, dat zij uit eigen beweging alle plagerijen van nieuw aankomenden hebben afgeschaft, en dat de rust door hen niet eenmaal en niet in het allergeringste is gestoord geworden, zoo dat dan ook de aftredende rector, bij de overdragt van het rectoraat, te regt het gedrag der studenten in het openbaar heeft geprezen.

De aanwinsten, die de bibliotheek van de hoogeschool te Leyden dit jaar deed, bestaan hoofdzakelijk in werken, de politieke geschiedenis, de staatshuishoudkunde en de philologie betreffende.

De arbeid aan den nieuwen catalogus der oostersche handschriften werd met ijver vervolgd en is in zoo ver ten einde gebragt, dat de geheele bouwstof, welker verzameling aan de redactie zelve van den catalogus moest voorafgaan, reeds gedurende het jaar 1841 in gereedheid is gekomen.

De studie der oostersche letterkunde schijnt bij voortduring te Leyden de belangstelling van velen te trekken, zoo dat zelfs geheel onverpligte lessen in dit vak met ijver worden bijgewoond.

Het anatomisch, physiologisch, pathologisch kabinet, hetwelk door vele in het geneeskundig vak beroemde vreemdelingen bezocht is geworden, bevindt zich in eenen zeer goeden staat. Onder de nieuw daaraan toegevoegde voorwerpen wordt gevonden een blaassteen van bijzondere grootte, benevens het mes waarvan zich zekere smid in 1651 te Amsterdam bediend heeft, om zich zelven, zonder verdere hulp, van den steen te snijden, welke voorwerpen, als mede 's mans levensgroot portret, bij testamentaire dispositie van wijlen den heer *Demmeltraad*, in leven heelmeester en operateur van den steen te Amsterdam, aan de hoogeschool te Leyden zijn gelegateerd.

De academische kruidtuin heeft eene aamerkelijke verbetering ondergaan, door de meer doeltreffende inrigting van eene warme kast, en belangrijke aanwinsten verkregen door het ontvangen van vele merkwaardige gewassen. Onder anderen wordt bijzonder gewag gemaakt van eene bezending van gewassen uit de Oostindische Bezittingen van het Rijk, waarvan de uitkomst ditmaal gunstiger geweest is dan wel vroeger, dewijl zij met de vereischte zorg en naar de beste door de ondervinding beproefde voorschriften is geschied.

De hortus wordt dan ook vlijtig bezocht door de studenten, die bij voortduring veel werk van de kruidkunde schijnen te maken. De toestand van het Rijks herbarium is mede in het jaar 1841, grootelijks verbeterd, als zijnde, door middel van het akademisch fonds van 1836, de noodige maatregelen genomen kunnen worden om het gevaar voor bederf der gedroogde voorwerpen geheel te doen verdwijnen.

Zoowel de theoretische als de practische lessen in de starrekunde zijn ijverig bijgewoond, en het observatorium is verrijkt geworden met een door den heer *Wenckebach*, te Amsterdam, vervaardigden prismencirkel, een vaderlandsch voortbrengsel, dat, als een wezenlijk kunststuk, zeer merkwaardig geacht wordt.

(Vervolg hierna.)

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag werden omgezet: Ned. 2½ pCt. 53 drie zest.; dito 5 pCt. 100¼; Amort.-Syndic. 4½ pCt. 93⅝; dito 3½ pCt. 77¼; Handelm. 133⅞; O. Indie 5 pCt. 99⅞; Spoorweg op Haarl. 50½; op Rott. 50½; Rijnspoorweg 89¾; Haarlemmermeer 104; Rusland 108¼; dito 4 pCt. 90$\frac{15}{16}$; Inschr. Stieglitz 6 pCt. 71⅝; Certif. van dito 73; Spanje 18¼; dito 3 pCt. 26; dito Port. te L. 2½ pCt. 44 elf zest.; Oostenr. Metall. 109⅞; Polen Amst. 167; Braz. 80; Louis. 44⅝; Philad. bij Hope 39; Id. bij Rothschild 6 pCt. 35; Actien ƒ 5 drie zest.

---

* * Bij bevelschrift van den Ed. Achtb. Heer Mr. LOKE, Regter in de Arrondissements-Regtbank te *Breda*, van den 2den September, 1843, behoorlijk geregistreerd, in zake van CORNELIS APOL, Koper- en Blikslager, Modemaker en Winkelier, en van zijne huisvrouw JANE HENRIETTE VAN KETEL, Modemaakster, wonende te *Breda*, hebbende verzoek gedaan om tot Boedelafstand te worden toegelaten, is bevolen, dat de Schuldeischers van gemelde CORNELIS APOL en JANE HENRIETTE VAN KETEL, welke ter eerste Vergadering van Crediteuren, gehouden den 2. September voorleden, niet zijn verschenen, andermaal zullen worden opgeroepen te verschijnen op Zaturdag den 7. October 1843, des voormiddags ten 10 ure, in de Raadkamer van genoemde Regtbank voor gemelden Regter LOKE, ten einde alsnog op het verzoek tot Boedelafstand te worden gehoord; zijnde dit Bevelschrift bij exploit van den Deurwaarder C. P. VAN GULICK, van den 4. September 1843, aan het gebouw van genoemde Regtbank aangeplakt geworden.

F. J. JESPERS, *Procureur.*

---

* * Bij BROESE & COMP., te BREDA, is verkrijgbaar:

NATUURKUNDIGE STELLINGEN,

DOOR

W. WENCKEBACH,

Hoogleeraar in de Wis- en Natuurkunde, bij de Koninkl. Milit. Akademie.

TWEEDE DRUK.

Prijs ƒ 2,40.

INLEIDING. § 1. Bepalingen. 2. Omvang en deelen der Natuurkunde. 3. Over waarnemen en meten. 4. Algemeenste eigenschappen der ligchamen. 5. Verdeeling der ligchamen in soorten. 6. Over krachten. 7. Over het zamenstellen en ontbinden van krachten. 8. Over den slinger. 9. Over mededeeling van beweging door den schok. 10. Over enkelvoudige werktuigen.

Ie. HOOFDSTUK. *Zwaartekracht.*

§ 1. Over den aard der zwaartekracht. 2 Evenwigt van zware vaste ligchamen. 3. Over weegschalen, gewigten en wegen. 4. Beweging van zware vaste ligchamen. 5. Evenwigt van zware vochten. 6. Evenwigt van zware ligchamen, gedompeld in zware vochten. 7. Bepaling van het soortelijk gewigt van vaste ligchamen en vochten. 8. Beweging van zware vochten. 9. Over de spankracht van luchtsoorten. 10. Toepassing op den dampkring. 11. Over het gewigt en soortelijk gewigt van luchtsoorten. 12. Over den druk van den dampkring en deszelfs veranderingen.

IIe. HOOFDSTUK. *Kracht van zamenhang.*

Ie. AFDEELING.

Verschijnselen van aantrekking en afstooting door de kracht van zamenhang voortgebragt.

§ 1. Zamenhang van vaste ligchamen. 2. Vervormbaarheid van vaste ligchamen. 3. Over veerkracht van vaste ligchamen. 4. Over kristalvormen. 5. Zamenhang van vochten. 6. Aantrekking tusschen vaste ligchamen en vochten. 7. Zamenpersbaarheid en veerkracht van vochten. 8. Zamenhang bij luchtsoorten.

IIe. AFDEELING. *Over geluid.*

§ 9. Bepaling van geluid en toon. 10. Opwekking van geluid door snaren. 11. Opwekking van geluid door staven. 12. Opwekking van geluid door platen. 13. Over mededeeling van geluidstrillingen. 14. Over voortplanting van geluid. 15. Over terugkaatsing en versterking van geluid.

IIIe. HOOFDSTUK. *Over de warmte.*

§ 1. Algemeen overzigt. 2. Over Thermometers. 3. Over het meten van warmtehoeveelheden. 4. Over soortelijke, gebonden en verbrandingswarmte. 5. Over afkoeling door uitstraling, mededeeling en voortplanting. 6. Uitzetting door warmte. 7. Over staatverandering. 8. Over digtheid en druk van dampen. 9. Over stoomwerktuigen. 10. Over Hygrometers en over de vochtigheid van den dampkring.

IVe. HOOFDSTUK. *Over het licht.*

§ 1. Algemeen overzigt. 2. Regtlijnige voortgang van het licht. 3. Over terugkaatsing van licht. 4. Over breking van licht door platte vlakken. 5. Over breking van licht door gebogen oppervlakken. 6. Over straalbreking in den dampkring. 7. Over kleurschifting door straalbreking. 8. Over het oog en het zien. 9. Over kijkers. 10. Over microscopen. 11. Over verrekijkers. 12. Over spiegelkijkers of telescopen. 13. Over dubbelde straalbreking. 14. Over interferentie van licht. 15. Over polarisatie van licht. 16. Over opslurping van licht.

Ve. HOOFDSTUK. *Magneetkracht en Electriciteit.*

Ie. AFDEELING. *Magneetkracht.*

§ 1. Algemeen overzigt der magnetische verschijnselen. 2. Over het meten van magnetische krachten. 3. Opwekking en versterking van magneetkracht. 4. Over de aardmagneetkracht.

IIe. AFDEELING. *Electriciteit.*

§ 5. Algemeen overzigt. 6. Opwekking van Electriciteit door wrijving en mededeeling. 7. Over Electriseermachines en Electrometers. 8. Over verdeeling en mededeeling van Electriciteit. 9. Opwekking van Electriciteit op eenen afstand. Gebonden en opgehoopte Electriciteit. 10. Verschijnselen bij de ontlading van wrijvings-Electriciteit. 11. Grondverschijnselen der Galvanische Electriciteit. 12. Over Galvanische toestellen en Galvanometers. 13. Electro-, Magneto- en Thermo-Electriciteit. 14. Wetten van Electro-Magnetische werking. 15. Electrische en Magnetische uitwerkingen van den Galvanischen stroom. 16. Andere uitwerkingen van den Galvanischen stroom. 17. Over Lucht-Electriciteit.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.